

Generel kvalitetsstandard

Social behandling for stofmisbrug efter § 101 i lov om social service

Indhold:

- 1. Indledning**
- 2. Opgaver på stofmisbrugsbehandlingsområdet**
- 3. Målgruppen for stofmisbrugsbehandling**
- 4. Det overordnede mål for indsatsen**
- 5. Organisation i forhold til behandlingstilbuddene**
- 6. Unge under 18 år**
- 7. Visitationsprocedure**
- 8. Behandlingsgaranti**
- 9. Frit valg**
- 10. Målsætning for udarbejdelse, koordinering og opfølgning på handleplaner**
- 11. Brugerinddragelse og -indflydelse**
- 12. Betaling for kost og logi mv.**
- 13. Klageadgang**
- 14. Personalets faglige kvalifikationer og kompetenceudvikling**
- 15. Monitorering af indsatsen**
- 16. Forhold for stofmisbrugeres hjemmeboende børn under 18 år.**
- 17. Kvalitetskrav til døgnbehandlingstilbud**
- 18. Fremtidig indsats på stofmisbrugsbehandlingsområdet**
- 19. Øvrige oplysninger**

1. Indledning

Kravet til udarbejdelse af kvalitetsstandard for social behandling for stofmisbrug er fastsat i *Bekendtgørelse om kvalitetsstandard for social behandling for stofmisbrug efter § 101 i lov om social service* (Socialministeriets bekendtgørelse nr. 622 af 15. juni 2006). Bekendtgørelsen er fastsat i medfør af § 139 i lov om social service.

Aalborg Kommunes kvalitetsstandard på stofmisbrugsområdet indeholder samlet information til borgerne om tilbud til de, der ønsker social behandling for stofmisbrug. Kvalitetsstandarden beskriver serviceniveau, behandlingstilbud, målgruppe, målsætninger mv.

Social behandling for stofmisbrug er en behandling af stofmisbrugere, som ofte foregår samtidig med eller i forlængelse af en lægelig behandling (f.eks. psykiatrisk eller medicinsk). Den sociale behandling er socialpædagogisk eller psykologisk funderet, og har til formål at opnå stoffrihed. Den sociale behandling dækker over forskellige indsatser lige fra kortvarig individuel behandling til længerevarende døgnbehandling. Den sociale behandling er baseret på frivillighed fra misbrugerens side.

Denne kvalitetsstandard er en generel kvalitetsstandard for social behandling for stofmisbrug. Der er udarbejdet kvalitetsstandarder for de enkelte behandlingstilbud, som beskriver mere detaljerede mål mv. for de respektive behandlingstyper. Alle kvalitetsstandarder findes på Aalborg Kommunes hjemmeside.

2. Aalborg Kommunes opgaver på stofmisbrugsbehandlingsområdet

Aalborg Kommunes opgaver på stofmisbrugsbehandlingsområdet består dels i en række behandlingsopgaver og dels en række øvrige opgaver, der relaterer sig til arbejdet med stofmisbrugere.

Behandlingsopgaverne tager alle udgangspunkt i en udredning og visitation som fører til et af nedenstående tilbud:

- Dagbehandling
- Døgnbehandling
- Efterbehandling (følger efter døgnbehandling)
- Substitutionsbehandling

Behandlingstilbuddene er nærmere beskrevet i afsnittet om den organisatoriske struktur. For en mere specifik gennemgang af behandlingstilbuddene henvises til kvalitetsstandarderne for de respektive behandlingstyper.

De øvrige opgaver på stofmisbrugsområdet består af:

- Åben og anonym rådgivning og vejledning
- Opsøgende arbejde overfor målgruppen
- Forebyggelses- og undervisningsopgaver
- Samarbejde med relevante samarbejdspartnere

I den åbne og anonyme rådgivning kan alle henvende sig og få en samtale med en behandlingsmedarbejder. Under samtalen kan man få råd og vejledning i forhold til misbrug, hvad enten det drejer sig om én selv, en pårørende eller andre. Rådgivningen er anonym og registreres ikke.

Aalborg Kommunes opsøgende arbejde varetages sammen med forebyggelses- og undervisningsopgaverne af Ungdomscentret i Børne- og Familieafdelingen. Dette er beskrevet yderligere i afsnittet om unge under 18 år.

Aalborg Kommune samarbejder med en række aktører på stofmisbrugsbehandlingsområdet. Det drejer sig blandt andet om:

- Sagsbehandlere i kommunens forvaltninger og afdelinger
- Region Nordjyllands rusmiddelorganisation Foldbjergcentret
- Psykiatrien i Region Nordjylland
- Læger og andre faggrupper fra sundhedssektoren
- Eksterne døgnbehandlingsinstitutioner
- Kriminalforsorgen

Derudover foregår der samarbejde om borgere, hvor der er konstateret andre grundlidelser end stofmisbrug fx dobbeltdiagnoser i form af stofmisbrug i kombination med diagnose for sindslidelse.

3. Målgruppen for stofmisbrugsbehandling

Målgruppen for social behandling for stofmisbrug er stofmisbrugere over 18 år i Aalborg Kommune.

Særlige målgrupper

Unge under 18 år

For aldersgruppen mellem 14 og 18 år, drejer det sig primært om unge, der er omfattet af garanti for social behandling for stofmisbrugere til unge under 18 år i særlige tilfælde. Det vil sige unge, der er alvorligt medtaget af misbruget. Behandlingen vedrørende unge under 18 år er beskrevet i afsnit 6.

Gravide stofmisbrugere

Aalborg Kommune samarbejder med Region Nordjylland vedrørende indsatser for gravide stofmisbrugere. Region Nordjyllands Baggrundsteam for gravide misbrugere er en gruppe af fagpersoner (læger, sygeplejersker, jordemoder og misbrugsbehandler). Baggrundsteamet samarbejder om at give gravide nuværende eller tidligere misbrugere af stoffer (eller alkohol) en særlig støtte og hjælp i graviditeten og i tiden efter barnets fødsel. Visitation til Baggrundsteamet sker i forbindelse med udredning og visitation (udredning og visitation er beskrevet i afsnit 5). Gravide misbrugere kan desuden henvende sig hos egen læge, egen jordemoder, sygehusets svangerambulatorium, egen sagsbehandler eller Foldbjergcentret i Region Nordjylland.

Forbehandling af indsatte i Aalborg og Hobro arrester

Tilbuddet er for indsatte med et stofmisbrug, som skal sidde en længere periode i arresten. Borgere der ønsker at deltage i forbehandlingen, skal kontakte en fængselsfunktionær eller socialrådgiveren fra Kriminalforsorgen (KIF). Vedkommende vil sørge for, at ønsker om deltagelse vil blive vurderet på et visitationsmøde, hvor overvagtimester, socialrådgiver fra KIF og behandleren deltager.

Borgeren kan blive bedt om at deltage på visitationsmødet for at fortælle, om årsagen til ønsket om at deltage i forbehandlingen.

Forbehandlingsens formål er at give borgeren en fornemmelse af, at det kan lade sig gøre at blive stoffri og/eller opnå en anden livsstil. Forbehandlingen vil primært foregå i gruppe og borgeren vil således være sammen med andre indsatte, der har samme positive mål, således at de kan støtte hinanden under forbehandlingen. Forbehandlingen har en varighed af ca. 8 uger. Gruppebehandlingen foregår 2x2 timer ugentligt. Under forløbet tilbydes individuelle samtaler efter aftale. Ved forbehandlingsens afslutning drøftes hvilken fremtidig behandlings- og/eller afsoningstype, der har relevans. Dette vil foregå i tæt samarbejde med socialrådgiveren fra KIF.

Borgeren underskriver en samarbejdsaftale og en samtykkeerklæring, således at de involverede myndigheder kan samarbejde med borgeren om at nå målene. Det forventes borgeren indgår konstruktivt i forbehandlingen og medvirker til at opnå positive resultater. Ved deltagelse i forbehandlingen bevares en eventuel aflønning i arresten, således at borgeren ikke stilles ringere økonomisk i forbindelse med deltagelse i forbehandling.

Grønlændere i Aalborg Kommune

Denne målgruppe deles op i "unge" og "gamle". Det er planen, at kortlægge behovet og på baggrund af tidligere erfaringer, både egne og andres, lave tilrettede forløb/tiltag med særlig fokus på grønlænderes sprog og kultur. Det påtænkes, at forløbet skal have sit ståsted i det eksisterende behandlesystem. Omdrejningspunktet er at få elementer i de sociale og behandlingsmæssige systemer til at komplementere hinanden. Dette ud fra en erkendelse af, at problemstillingerne med målgruppen er så komplekse, at det ikke er muligt at behandle uden at tænke helheder. Der kan være fire faser: 1) opsøgende/motiverende, 2) igangsættende, 3) vedligeholdende, 4) opfølgende.

Når denne målgruppe foreløbigt skal rummes i de eksisterende systemer, er det bl.a. for at sikre helhedstanken, det lange seje træk, som ofte ikke er en mulighed ved tidsafgrænsede projekter. Endvidere er det en forudsætning for succes med målgruppen.

4. Det overordnede mål for indsatsen, herunder værdier og normer

Aalborg Kommune har en række overordnede målsætninger for, hvad den sociale behandling for stofmisbrug skal opnå, og hvordan den skal gribes an:

- Behandlingen skal bidrage til at stofmisbrugeren opnår og bevarer stoffrihed
- Behandlingen skal tilbydes på det mindst indgribende niveau over for brugeren og så vidt muligt i nærmiljøet
- Behandlingen skal ske i samarbejde med relevante parter for at opnå en koordineret indsats, herunder koordinering med Jobcentret med henblik på at opnå størst mulig grad af selvforsørgelse for borgere i behandling.
- Stofmisbrugers familie og netværk kan inddrages i behandlingen i det omfang, det er nødvendigt og muligt
- Behandlingen skal koordineres med den forebyggende indsats

For at opnå og bevare stoffriheden kræves det at misbrugeren tilegner sig fire forskellige kompetencer beskrevet i nedenstående tabel.

Stoffri kompetence Færdigbehandlet, fravalg af stoffer/valg af stoffrihed, netværk mv.	Social kompetence Evne til at begå sig i og håndtere omverdenen.	Funktionel kompetence Evne til at opnå og fastholde daglige rutiner og være praktisk løsningsorienteret.	Emotionel kompetence Evne til identificering, håndtering og/eller arbejde med følelsesmæssige og personlige problematikker.
<p>Ved stoftrang at have alternativ handling, til at tage stoffer.</p> <p>At kunne se et potentielt tab i forbindelse med stofindtag.</p> <p>Indsigt i hvad man har brugt stoffer til – følelsesmæssigt/mentalt.</p> <p>Bevidsthed om tilbagefaldstegn og afhængighed.</p>	<p>Opbygge netværk.</p> <p>At kunne etablere og fastholde kontakt til andre mennesker.</p> <p>Redskaber til konfliktløsning i det daglige.</p> <p>Sociale spilleregler: almindelig høflighed, skrevne/uskrevne regler i samfundet.</p>	<p>Regelmæssighed og rutiner.</p> <p>Husholdning: rengøring, oprydning, indkøb, madlavning og tøjvask.</p> <p>Økonomisk overblik: betale regninger, og faste udgifter, sanering af økonomi.</p> <p>Personlig hygiejne.</p> <p>Bevidsthed om: sundhed, personlig fremtoning, aktiv fritid.</p> <p>Størst mulig grad af selvforsørgelse.</p>	<p>Bevidsthed om egne problematikker:</p> <ul style="list-style-type: none"> -grænser -nærhed -vrede -sorg -overgreb -glæde -tilgivelse -mv. <p>Impulskontrol.</p>

Stofmisbrugsbehandlingen bygger på de samme værdier som det overordnede værdigrundlag i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen.

Professionalisme: I behandlingen af misbrugerne samt i interne og eksterne samarbejdsrelationer optræder medarbejderne professionelt og serviceorienteret. Medarbejderne er opmærksomme på at afstemme forventninger både eksternt og internt.

Kompetenceudvikling: Kompetence er summen af den enkelte medarbejders personlige, faglige og sociale færdigheder og viden, som anvendes i hverdagen. Der indgår derfor flere elementer og faktorer i indsatsen for at vedligeholde og udvikle medarbejdernes kompetence.

Engagement: Engagement betyder, at alle har en aktiv og ansvarsbevidst indstilling til indsatsen i almindelighed og eget arbejde i særdeleshed. Engagement bidrager til trivsel, kreativitet, selvstændighed og ansvarlighed.

Samarbejde/respekt: Samarbejde og respekt, betyder at alle medarbejdere oplever den handlefrihed og accept, som er en forudsætning for, at man kan yde sit bedste. Dette betyder, at hverdagen er præget af gensidig tillid og respekt samt vilje til at hjælpe hinanden.

5. Organisation i forhold til behandlingstilbuddene og beskrivelse af behandlingstilbuddene

Aalborg Kommunes tilbud om social behandling for stofmisbrug varetages af Misbrugsafsnittet i Center for Misbrug og Socialt Udsatte (CMU). CMU er en del af Socialafdelingen i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen. Misbrugsafsnittet er en sammenlægning af Aalborg Kommunes tidligere misbrugsafdeling BIXEN og dele af Foldbjergcentret i det tidligere Nordjyllands Amt. Misbrugsafsnittet har adresser flere steder i Aalborg. Adresseoversigt mv. forefindes bagerst i denne kvalitetsstandard.

Behandling af stofmisbrugere under 18 år varetages af Ungdomscentret i Familie- og Beskæftigelsesforvaltningens Børne- og Familieafdeling. Indsatsen vedrørende unge under 18 år er beskrevet i afsnit 6.

Social behandling for stofmisbrug er lagt til rette ud fra en helhedsvurdering af den enkelte stofmisbrugers situation, og behandlingen er derfor meget individuel. Behandlingstilbuddene er baseret på og inspireret af flere forskellige metoder:

- Kognitiv metode
- Socialpædagogik
- Jeg-støttende samtaler
- Samtalegrupper
- 12-trins program
- Terapi

I det følgende beskrives de forskellige behandlingstilbud i kort form. For en mere specifik beskrivelse henvises til kvalitetsstandarderne for de enkelte behandlingstyper.

Udredning og visitation

Udredning og visitation skal sikre at der sker en grundig udredning af borgerens samlede situation (sociale, fysiske og psykiske forhold) samt motivation og behandlingsbehov.

Målet er at tilvejebringe et grundlag for en behandlingsplan, som fastlægger det individuelle behandlingsforløb. Henvendelse sker personligt eller telefonisk.

Udredningsforløbet vil typisk bestå af sammenlagt 1-3 samtaler.

Misbrugsafsnittet træffer beslutning om hvilket behandlingstilbud, der skal gives. Dette sker på baggrund af en udarbejdet visitationsjournal. Tilbuddet præsenteres efterfølgende for borgeren og behandlingen igangsættes herefter.

Læs mere om udredning og visitation i den specifikke kvalitetsstandard for dette område.

Dagbehandling

Dagbehandling kan have karakter af enten korterevarende individuel behandling eller længerevarende gruppebehandling hvor der følges et planlagt ugeprogram.

Dagbehandling iværksættes som de øvrige behandlingstilbud med udgangspunkt i udredningen og visitationen. Dagbehandling er rettet mod stofmisbrugere, hvor døgnbehandling ikke vurderes at være nødvendig. Formålet med dagbehandling er, at borgeren bliver stoffri og bevarer stoffriheden. Behandlingen kræver, at borgeren har erkendt sit misbrug og ønsker at stoppe dette.

Den individuelle behandling er mindre tidskrævende end gruppebehandlingen og har form af individuelle samtaler. Efter endt visitation visiteres borgeren til en rådgiver, og herefter påbegyndes det egentlige behandlingsforløb. Der træffes aftaler om samtalehyppighed, gensidige forventninger afstemmes, påbegyndelse af evt. afgiftning, samtalerne indhold m.v.

De borgere der følger gruppebehandlingen møder flere gange om ugen. Derudover tilbydes individuelle samtaler efter behov. Behandlingen består af et fast ugeprogram, hvor følgende elementer indgår:

- Gruppetorløb
- Hjælp til løsning af misbrugs-/afhængighedsproblematikker
- Styrkelse af personlige, sociale og erhvervs-mæssige kompetencer
- Styrkelse af familierelationer og netværk
- Fysiske aktiviteter

Læs mere om dagbehandling i den specifikke kvalitetsstandard for dette område.

Visitation til døgnbehandling

Døgnbehandling er for stofmisbrugere, hvis samlede misbrugssituation er så belastet, at dagbehandling ikke vurderes at være dækkende. Behandlingens mål er at gøre misbrugeren stoffri og at give misbrugeren redskaber til at holde sig stoffri i en beskyttet ramme. Visitation til døgnbehandling sker på baggrund af udredningen.

Aalborg Kommune råder ikke over egne døgninstitutioner, hvorfor døgnbehandling foregår på godkendte eksterne døgninstitutioner og varer oftest mellem fire og seks måneder. Under døgnopholdet fører Misbrugsafsnittet medarbejdere tilsyn med borgerens behandlingsforløb. Tilsynet fokuserer på, om døgninstitutionen lever op til de kvalitetskrav, som Misbrugsafsnittet har opstillet. Der henvises i øvrigt til afsnittet om kvalitetskrav til døgnbehandlingstilbud.

I forbindelse med et døgnbehandlingstilbud kan der iværksættes afrusning og afgiftning, som oftest sker på eksternt institution.

Læs mere om visitation til døgnbehandling i den specifikke kvalitetsstandard for dette område.

Efterbehandling

Efterbehandling er et tilbud, som ligger i umiddelbar forlængelse af den eksterne døgnbehandling. Efterbehandlingen er således en videreførelse af arbejdet fra døgninstitutionen mod et permanent sceneskift fra et liv som stofafhængig til en dagligdag uden stoffer.

Målgruppen er stofmisbrugere, der er færdige med den primære behandling og stoffri, men som har brug for støtte og hjælp til at blive integreret i samfundet. Hovedvægten er lagt på social færdighedstræning m.m.

Aalborg Kommune har 10 pladser til efterbehandling, beliggende i ”Baghuset” på Kastetvej 24 og på Asylvej 2.

Læs mere om efterbehandling i den specifikke kvalitetsstandard for dette område.

Substitutionsbehandling

Substitutionsbehandling er omfattet af Sundhedsloven § 142 og er dermed ikke underlagt krav om udarbejdelse af kvalitetsstandard. Behandlingen skal dog ifølge *Cirkulære om ordination af afhængighedsskabende lægemidler* følges af en social del i form af en handleplan, hvorfor behandlingsformen er medtaget i denne generelle kvalitetsstandard.

Substitutionsbehandling af stofmisbrugere er en behandlingsform, hvor selve behandlingen tjener det formål at stabilisere stofmisbrugeren, bringe det illegale misbrug til ophør og fastholde stofmisbrugeren i behandling med det formål at kunne tilbyde en række sociale, pædagogiske, psykologiske og psykiatriske ydelser. Substitutionsbehandling af stofmisbrugere omfatter således de samlede behandlingsforanstaltninger, inkl. medicinsk behandling.

Behandlingen består af en lægelig del, hvor borgeren får udleveret metadon eller buprenorphin, og en social del, som på forskellig vis søger at øge borgerens livskvalitet ved at reducere yderligere fysiske, psykiske og sociale skader.

Udlevering af substitutionsmedicin sker via Misbrugsafsnittets Substitutionsbehandling i Jyllandsgade 16 i Aalborg. Hvor udlevering ikke kan finde sted i Jyllandsgade, foregår den typisk på forskellige apoteker. Andre udleveringsformer, som fx hjemmesygeplejen, politiet eller egen læge, kan i specielle individuelle tilfælde komme på tale.

Læs mere om substitutionsbehandling i den specifikke kvalitetsstandard for dette område.

Skadesreduktion

Den alment accepterede definition af ”harm reduction” er, at det drejer sig om tiltag med den målsætning at reducere skader som følge af stofmisbrug uden nødvendigvis at reducere brugen af stoffet.

Ovenfor nævnte sociale tilbud i Substitutionsbehandlingen skal sikre, at der gives et behandlingstilbud, hvor der ikke entydigt sigtes på at ”helbrede” misbruget, men også tilbydes rehabiliterende foranstaltninger, mens misbruget endnu foregår. Således forsøges sikret en skadesreduktion i forhold til yderligere social deroute samt yderligere fysiske skader som følge af misbruget.

Der arbejdes med et sæt af målsætninger, der under behandlingsforløbet kan bevæge sig fra den lavest mulige til den højest mulige forbedring af stofmisbrugers livsvilkår. Disse målsætninger drejer sig om sociale aspekter som fastholdelse i egen bolig, samarbejde med relevante instanser vedr. emner som samvær med børn, indkaldelse til afsoning, omsorgsophold, aktivering via kommunal sagsbehandler mv. Af sygeplejefaglige målsætninger ses opfølgning på sygdomme som HIV, sukkersyge, leverbetændelse mv., ledsagelse til undersøgelser i det øvrige sundhedssystem, pleje af fixeskader, administration af øvrig medicin, kostvejledning mv. Målsætninger bør være realistiske og opnåelige for stofmisbrugere.

Hvis behandlingen afbrydes

Afbrydes det tilbudte behandlingsforløb i utide af borgeren anses behandlingen som afsluttet indtil pågældende igen henvender sig. Stofmisbrugere der optræder truende eller voldeligt overfor personalet eller andre i Misbrugsafsnittet, kan bortvises fra behandlingen. Denne mulighed benyttes dog med varsomhed, og stofmisbrugeren bør i videst muligt omfang gives andre tilbud, herunder tilbud der sikrer den fortsatte behandling.

Med hensyn til substitutionsbehandlingen skal - ifølge *Vejledning om lægers ordination af afhængighedsskabende lægemidler* - en beslutning om at afbryde en substitutionsbehandling i utide mod stofmisbrugerens ønske overvejes nøje. Afsluttes behandlingen fordi den vurderes nytteløs, er dette en lægefaglig vurdering. Behandlingen bør altid genoptages, når stofmisbrugeren igen er motiveret, og der i øvrigt kan opnås enighed om en behandlingsplan.

6. Unge under 18 år

Behandlingen vedrørende unge under 18 år varetages i Ungdomscentret. Herved adskilles misbrugere under 18 år fra voksenområdet. Dette medfører en klar skillelinie mellem voksne misbrugere og unge. Denne opdeling understøtter den holdning, at unge ikke er misbrugere. De bruger stoffer, og de misbruger stoffer, og de er i risiko for at udvikle sig til misbrugere.

I familier hvor der er konstateret misbrug kan der iværksættes familiebehandling. Familiebehandling foregår i regi af Familiecentret (0-14 år) og Ungdomscentret (14-25 år).

Visitation

Alle unge under 18 år kan henvende sig i Ungdomscentrets Ungerådgivning. Henvielse kan også ske via Børne- og Familieområderne. I de sager, hvor der er behov for en særlig indsats rettet mod den unges misbrug, fremsendes sagen til visitationen tilknyttet indsatsen for unge misbrugere. Til visitationen skal der foreligge en § 50 undersøgelse, samt en handleplan. I forbindelse med visitationen udarbejdes den videre behandlingsplan. Hvis der er tale om døgnbehandling sker visitationen via Den Centrale Visitation i Børne- og Familieafdelingen.

Målet med indsatsen

Det overordnede mål for indsatsen med unge under 18 år er, at de unge hjælpes og støttes i det omfang, det er nødvendigt for at kunne fungere i samfundet. F.eks. med henblik på at komme i gang med uddannelse eller job og med at få etableret et bæredygtigt netværk. Alle unge skal vide, hvor de kan henvende sig, hvis de har et problem og hvis de kender andre, der har et problem. Den enkelte unge skal have mulighed for hurtig og let adgang til hjælp. Den unge skal gribes, så snart motivationen viser sig.

Indsatsen overfor målgruppen

Opgaverne overfor unge under 18 år løses som udgangspunkt i Ungerådgivningen i Ungdomscentret. For at kunne skelne mellem, hvilke opgaver der kan løses i Ungerådgivningen, hvilke sager der er behov for særlig bistand til i Ungerådgivningen, og hvilke sager der skal visiteres videre, er der brug for en kategorisering og opdeling i forhold til bruget/misbrugets art og omfang. Aalborg Kommune har derfor opdelt de unge i fire målgrupper:

- Unge med et eksperimenterende brug

- Unge med et bekymrende brug
- Unge med et misbrug
- Unge med et misbrug med afhængighed

Målgrupperne er skitseret i nedenstående skema:

Målgrupper <i>Unge misbrugere under 18 år</i>	Indsatser <i>Unge misbrugere under 18 år</i>	Ansvarlig	Lovgrundlag
Unge med et eksperimenterende brug af stoffer , hvor den unge fungerer socialt og i forhold til skole/uddannelse/arbejde og til netværk m.v. Stofferne er sekundære og bruges sporadisk sammen med vennerne.	Rådgivning og vejledning, evt. korterevarende behandling , herunder evt. udredning og behandlingsplanlægning.	Ungerådgivningen	Evt. § 50 – us. § 11 stk. 1 og 2 (åben rådgivning). § 11 stk. 3 (kortvarig behandling).
Unge med et bekymrende brug af stoffer , hvor stofferne bliver det primære og brugen er blevet mere en vane/et mønster end det sporadiske brug. Vennerne bliver sekundære, den unge fungerer dårligere i sociale sammenhænge og er umotiveret i forhold til skole/uddannelse/arbejde.	Rådgivning og evt. kort- eller længerevarende behandling. Udredning og behandlingsplanlægning. Der kan være tale om ambulansetilbud, netværkstilbud, MST, dagtilbud, støttebolig eller støtte/kontaktperson. Samarbejde med børnefamilieområderne og andre relevante parter, herunder Den centrale Visitationseenhed.	Ungerådgivningen, Det sociale Jægerkorps, Dagafdelingen, Bo- og Efterværnsteam eller Børnefamilieområderne	§ 50 – us. § 11 stk. 3 (amb. behandling). § 52 (fam.beh., dagtilbud, MST, netværkstilbud) § 67 (støttebolig/døgn)
Unge med et misbrug af stoffer , hvor der er et tydeligt mønster i misbruget. Der er ingen eller kun et ringe socialt netværk. Skole/uddannelse/arbejde passes ikke. Stofferne bliver indtaget alene og der er tale om psykisk afhængighed.	Et individuelt tilrettelagt behandlingstilbud hvor Ungdomscentrets tilbud primært vurderes som en mulighed inden eksterne tilbud/muligheder overvejes. Udredning og behandlingsplanlægning. Samarbejde med Børnefamilieområder og andre relevante parter. Den centrale Visitationseenhed visiterer til en række tilbud.	Ungdomscentrets misbrugsmedarbejder er primær kontaktperson i samarbejde med relevante afdelinger i Ungdomscentret.	§ 50-undersøgelse. § 67 (døgn). Evt. ovennævnte tilbud og lovgrundlag.
Unge i et misbrug med afhængighed , hvor stofferne indtages dagligt. Fysisk ubehag/abstinenser ved rusens ophør. Nedsat fysisk sundhed. Manglende evne til at fungere socialt. Det primære er at få stoffer. Misbruget har medført alvorlige sociale og adfærdsmæssige problemer og den unge fungerer ikke i forhold til familie eller skole/uddannelse/arbejde.	Decideret behandling og højest sandsynlig døgnbehandling, jf. lov om behandlingsgaranti. Udredning og behandlingsplanlægning. Samarbejde med børnefamilieområderne. Den centrale Visitationseenhed visiterer til døgnbehandling.	Ungdomscentrets misbrugsmedarbejder er primær kontaktperson i samarbejde med relevante afdelinger i Ungdomscentret.	§ 50-undersøgelse. § 67 (døgn). § 101 (behandlingsgaranti).

Opsøgende arbejde overfor målgruppen

Det opsøgende arbejde har til formål, at henvende sig til den del af misbrugerne, som ikke er i stand til eller har det svært med at henvende sig på almindelige vilkår.

De vigtige kendetegn ved det opsøgende arbejde er at være synlig, kontaktbar og let tilgængelig. Formålet er at skabe den fornødne tryghed og tillid, således at den unge får præsenteret et behandlingstilbud. Endvidere giver arbejdet mulighed for at den unge kan vende deres situation med en professionel socialarbejder, som ved noget om misbrug og misbrugsrelaterede problematikker.

Det opsøgende arbejde kan rette sig direkte mod den unge eller hvor misbrugere grupperes. Der sættes ligeledes fokus på Ungdomscentrets afdelinger, børnefamilieområderne og andre institutioner, hvor unge opholder sig.

Det opsøgende arbejde gøres konkret ved, igennem kontakten til den enkelte unge, at opnå og skabe den tillid, der skal til for at samtalen kan videreudvikle sig til en egentlig rådgivning. Samtalen har ofte som formål at hjælpe den unge til at blive mere konkret omkring sin situation og sit misbrug. Hvis det under disse ambulante behandlingssamtaler viser sig, at den unge har brug for et egentligt behandlingsforløb, visiteres den unge videre med henblik på ambulante eller døgnbehandling. Hvis der er tale om et behandlingsbehov, vil det enten være i form af et ambulante tilbud eller et døgnbehandlingstilbud. I begge tilfælde skal visiteringen og behandlingen iværksættes på baggrund af en § 50 undersøgelse, og der skal foreligge en handleplan.

I det ambulante behandlingstilbud, vil der være tale om en længere tidshorisont end i et rådgivningsforløb. Der vil være en større intensitet i kontakten, og der vil blive iværksat mere forpligtende indsatser, hvor målet vil være, at der sættes gang i udviklinger, der kan løse den problemstilling, den unge og behandleren er blevet enige om. Hvis der er tale om et massivt misbrug og et misbrug med afhængighed, vil lov om behandlingsgaranti ofte træde i kraft.

Der arbejdes på at normaltilbudene, til en hvis grad skal kunne rumme unge med misbrug, så de ikke marginaliseres yderligere.

Forebyggelses- og undervisningsopgaver

Forebyggelsesopgaverne på misbrugsområdet varetages af Ungdomscentret og består af:

- Generel og specifik forebyggelse af misbrug
- Rådgivning
- Kursusvirksomhed

7. Visitationsprocedure

Alle personer over 18 år med et misbrugsproblem, som bor i Aalborg Kommune, kan frit henvende sig til Misbrugsafsnittet. Henvielse kan også ske via egen læge, kriminalforsorgen, sygehuset eller Socialafdelingen, men behandlingen bygger på frivillighed.

Stofmisbrugsbehandlingen indledes med et visitationsforløb, hvor borgeren inddrages (se afsnit ovenfor og den specifikke kvalitetsstandard for udredning og visitation). Der udarbejdes visitationsjournal og på baggrund af denne afgøres det, om borgeren skal visiteres til behandling og hvilken form for behandling, der skal være tale om.

Hvis misbrugeren ikke får fuldt ud medhold i sit behandlingsønske, får vedkommende en skriftlig visitationsskrivelse eller et skriftligt afslag med tilhørende klagevejledning (se afsnit om klageadgang). Hvis borgeren får medhold i sit behandlingsønske gives mundtlig besked.

I forbindelse med visitationen udarbejdes for hvert enkelt behandlingsforløb en individuel behandlingsplan, som beskriver behandlingsretning, varighed, eventuel egenbetaling m.m.

8. Behandlingsgaranti

Social behandling for stofmisbrug er omfattet af en behandlingsgaranti. Behandlingsgarantien betyder, at der skal iværksættes tilbud om behandling senest 14 dage efter, at borgeren første gang har henvendt sig med et ønske om at komme i behandling.

Fristen på 14 dage gælder kun i forhold til de behandlingsmuligheder, Misbrugsafsnittet tilbyder. Vælger borgeren at blive behandlet i et andet offentligt eller godkendt privat behandlingstilbud vil det ikke altid være muligt at iværksætte en behandling indenfor fristen.

Fristen kan også fraviges, hvis borgeren ikke ønsker at gøre brug af behandlingsgarantien, hvis borgeren udebliver fra behandlingsaftaler, eller hvis borgeren ikke samarbejder omkring indhentning af de oplysninger, der er relevante for at få lavet en behandlingsplan.

Unge under 18 år er omfattet af en særlig behandlingsgaranti.

9. Frit valg

Alle borgere, der er visiteret til stofmisbrugsbehandling, har ret til at vælge mellem offentlige behandlingstilbud og private behandlingstilbud, der er godkendt efter Servicelovens § 144. Valget skal være af tilsvarende karakter som det Misbrugsafsnittet har visiteret til og i overensstemmelse med den plan, som ligger til grund for behandlingen.

Private dagtilbud er ikke omfattet af godkendelsesreglerne efter § 144 og derfor ikke omfattet af retten til frit valg. Er borgeren visiteret til et dagtilbud vil vedkommende derfor kun kunne vælge mellem offentlige tilbud.

Adgangen til frit valg kan begrænses, hvis hensynet til borgerens fysiske eller psykiske tilstand taler til fordel for en sådan begrænsning.

Misbrugsafsnittet informerer om muligheden for frit valg og hjælper borgeren med at søge relevant information i forbindelse med det frie valg af behandling.

10. Målsætning for udarbejdelse, koordinering og opfølgning på handleplaner

Servicelovens § 141 foreskriver at der skal tilbydes udarbejdelse af handleplan for indsatsen. Det er målsætningen, at indsatsen i stofmisbrugsbehandlingen koordineres i et tæt samarbejde med den enkelte borgers rådgiver i kommunen. Der skal være tale om en samlet og helhedsorienteret indsats,

hvor borgeren, rådgiveren i kommunen og Misbrugsafsnittet samarbejder ud fra en aftalt opgave- og ansvarsfordeling og med det fokus at tilpasse indsatsen ud fra borgerens ønsker og behov, så borgeren hjælpes bedst mulig.

Når en borger henvender sig til Misbrugsafsnittet med et behandlingskrævende stofmisbrug, udarbejdes i samarbejde med borgeren en behandlingsplan for selve misbrugsbehandlingen. Herudover sørger Misbrugsafsnittet for så tidligt som muligt at kontakte borgerens rådgiver i Socialafdelingen og/eller Jobcentret, så der kan laves konkrete aftaler omkring samarbejdet og indsatsen.

Omfanget af samarbejdet og indsatsen afhænger af borgerens behov. Det tilstræbes at handleplanen og opgave-/ansvarsfordelingen aftales og formuleres så konkret så muligt. Dette indebærer, at borgerens rådgiver allerede fra starten af og under et behandlingsforløb sørger for at få udredt og afklaret en mere langsigtet handleplan for borgeren, sådan at borgeren sideløbende med eller ved afslutning af misbrugsbehandlingen kan følge den uddannelse eller det job, som rådgiveren sideløbende med misbrugsbehandlingen har arbejdet hen imod.

Kommunen har pligt til at koordinere handleplaner med Kriminalforsorgen. Målgruppen for de koordinerede handleplaner er indsatte i fængsler og arresthuse. Initiativet til koordinering af handleplaner påhviler Kriminalforsorgen. Borgerens rådgiver sørger for, efter henvendelse fra Kriminalforsorgen, at indsatsen koordineres med de af Kriminalforsorgen iværksatte tiltag.

11. Brugerinddragelse og -indflydelse

Aalborg Kommune lægger vægt på at inddrage borgerne i arbejdet med at tilrettelægge de sociale tilbud. I et behandlingsforløb for stofmisbrug inddrages den enkelte således i planlægningen og udformningen af behandlingsplanen.

På stofmisbrugsbehandlingsområdet eksisterer der i forbindelse med enkelte af behandlingstilbuddene brugerråd som sikrer at brugerne har mulighed for indflydelse på tilbuddet. Da Misbrugsafsnittet er i en fase, hvor organisationen skal tilpasses den nye kommunale struktur er der endnu ikke fastlagt ensrettede retningslinjer for oprettelse af brugerråd på behandlingstilbuddene. For information om brugerråd mv. henvises der til Misbrugsafsnittet eller Socialafdelingens sekretariat.

Tidshorizonten for arbejdet med denne kvalitetsstandard har været af en sådan karakter, at det ikke har været muligt at inddrage repræsentanter for hverken misbrugere, tidligere misbrugere eller pårørende til misbrugere i forbindelse med udarbejdelse af kvalitetsstandard. I forbindelse med revideringen af kvalitetsstandard er det hensigten at inddrage misbrugere, tidligere misbrugere eller pårørende til misbrugere.

12. Betaling for kost og logi mv.

Stofmisbrugsbehandling er gratis for borgere i Aalborg Kommune.

I forbindelse med døgnbehandling og efterbehandling, hvor borgeren opholder sig på døgntilbud, betales for kost og logi. Når egenbetalingen fastsættes, sker det på grundlag af en konkret vurdering af den enkelte borgers økonomi. Der betales som udgangspunkt ikke for logi på døgninstitutionen, hvis der samtidig betales til egen bolig.

Forsørgelsesgrundlag og opholdsbetaling bliver fastsat af borgerens rådgiver i Socialafdelingen inden opholdets begyndelse og indarbejdes i den samlede behandlingsplan.

13. Klageadgang

Klager over afgørelser truffet af Misbrugsafsnittet kan efter den sociale lovgivning indbringes for det sociale nævn. Det kan f.eks. dreje sig om helt eller delvist afslag på behandling, afbrydelse af behandling, overskridelse af behandlingsgaranti eller fastsættelse af egenbetaling.

Kun den person, som afgørelsen vedrører, kan klage. Klagefristen er fire uger fra modtagelsen af afgørelsen. Der er ikke nogen krav til, hvordan en klage skal indgives. Hvis klagen indgives mundtligt, skal myndigheden (Misbrugsafsnittet) sørge for, at den bliver skrevet ned.

Klager kan sendes til Misbrugsafsnittet. Hvis afgørelsen fastholdes, bliver klagen – med begrundelsen for afgørelse og genvurdering - sendt videre til det sociale nævn.

Klager over den faglige virksomhed, der udføres af sundhedspersonale i forbindelse med den lægelige behandling af stofmisbrugere (substitutionsbehandling) skal indbringes for Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

Der kan fås nærmere rådgivning og vejledning om klagesager hos Misbrugscentret eller hos Socialafdelingens sekretariat.

14. Personalets faglige kvalifikationer og kompetenceudvikling

I Misbrugsafsnittet er ansat administrativt personale, fortrinsvis HK'er. I behandlingsdelen er der ansat misbrugsbehandlere med en faglig baggrund som socialrådgiver, pædagog, psykolog, alkologer eller familierapeuter.

I Substitutionsbehandlingen er der ansat misbrugsbehandlere med en faglig baggrund som socialrådgiver, pædagog eller alkolog. Herudover er der ansat en lægekonsulent, sygeplejersker og værestedsmedarbejdere. Værestedsmedarbejdernes baggrund er mangeartede og består p.t. af en HK'er, en social- og sundhedshjælper samt en præst.

15. Monitorering af indsatsen

Misbrugsafsnittet indberetter løbende data til Sundhedsstyrelsens landsdækkende register over stofmisbrugere i behandling.

Der indberettes desuden oplysninger om stofmisbrugere i døgnbehandling til Dansk Registrerings- og Informationssystem (DANRIS).

Yderligere oplysninger om og fra de to registre kan findes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside www.sst.dk eller på www.danris.dk

Misbrugscentret og Socialafdelingen fører løbende statistik over antal personer og antal forløb mv. inden for de forskellige behandlingstyper.

16. Forhold for stofmisbrugeres hjemmeboende børn under 18 år.

Enhver borger, der henvender sig for at modtage stofmisbrugsbehandling, vil blive spurgt ud om sine familieforhold og dermed også om eventuelle hjemmeboende børn under 18 år.

Det sker som en del af den udredning, der skal klarlægge den enkelte stofmisbrugers situation forud for behandlingen. Det sker også for at leve op til den skærpede underretningspligt, som betyder, at personalet i stofmisbrugsbehandlingen er forpligtet til at underrette de kommunale myndigheder, hvis børn har behov for særlig støtte.

Hvis behandlingspersonalet på baggrund af ovenstående bliver opmærksom på, at en forælder til et hjemmeboende barn under 18 år indskrives til stofmisbrugsbehandling i et af centrets tilbud, indberettes dette altid til den kommunale sagsbehandler i Børne- og Familieafdelingen.

Tilrettelæggelsen af de konkrete behandlingstilbud sker i samarbejde mellem misbrugsbehandler og rådgiver i Børne- og Familieafdelingen med henblik på at udvise hensyntagen til hjemmeboende børn.

17. Kvalitetskrav til døgnbehandlingstilbud

Misbrugsafsnittet ønsker at etablere et system, der kan måle på effekten af behandlingen. Det sker i første omgang ved at undersøge de variable, der må antages at være under direkte indflydelse af behandlingen. Variable som belyser i hvilken grad den ønskede kvalitet/effekt er opnået. Det forudsættes, at god behandlingskvalitet vil medføre:

- At borgeren reducerer sit forbrug og sin afhængighed,
- At borgeren forbedrer deres arbejdsmarkedstilknytning/social-psykiske funktioner
- At god kvalitet antages at føre til større tilfredshed hos borgerne.

Den Danske Kvalitetsmodel, der implementeres i sundhedsvæsenet i 2007, fremhæver kravet om synliggørelsen af kvaliteten hos alle udbydere af offentligt finansierede sundhedsydelser. Center for Misbrug og Socialt Udsatte arbejder på - i samarbejde med Region Nordjylland og andre kommunale udbydere - at udvikle et kvalitetsprojekt, der skal bidrage til udvikling af et fælles kvalitetsprogram. Programmet skal kunne hjælpe driftsherre såvel som medarbejdere med at vurdere kvaliteten af de eksisterende behandlingstilbud samt bidrage til en kontinuerlig videreudvikling af tilbudene, med baggrund i evidensbaseret viden. Der måles på både stof- og alkoholbehandlingen i såvel privat som offentligt regi. Den langsigtede målsætning er at øge brugernes tilfredshed med og nytte af behandlingsindsatsen.

Misbrugsafsnittet anvender i forbindelse med døgnbehandling en række døgninstitutioner. Døgninstitutionerne er beskrevet i særskilt bilag til denne kvalitetsstandard. Der henvises desuden til Tilbudsportalen (www.tilbudsportalen.dk). Vedrørende visitation til døgnbehandling henvises til afsnit 5.

18. Fremtidig indsats på stofmisbrugsbehandlingsområdet

Med ”Borgeren i centrum” arbejder Misbrugsafsnittet, vedvarende og målrettet på at optimere sammenhænge i behandlingen. Sikker drift og optimal behandling opnås gennem afbalancering mellem kendte behandlingsmetoder, værdistyring, effektmåling og dokumentation.

Misbrugsafsnittet har flere fokusområder. Udover de kendte ”skal” opgaver, er der fokus på en række nye tiltag, dels selvstændigt og dels i samarbejde med andre aktører. Eksempelvis er ”Børn i misbrugsfamilier” et område, der vil blive prioriteret. Herboende grønlændere med misbrugsproblemer er en anden målgruppe, som Misbrugsafsnittet i samarbejde med bl.a. Kofoeds Skole vil udvikle og gennemføre særligt tilrettelagte tiltag for.

Misbrugsafsnittet vil desuden arbejde på at udvikle et tættere samarbejde med Jobcentret med henblik på at iværksætte beskæftigelsesrettede tiltag sideløbende med behandling for stofmisbrug. Dette kunne fx tage form af særligt tilrettelagte aktiveringstilbud specielt egnede for misbrugere.

Derudover vil Misbrugsafsnittet til stadighed være opsøgende og opmærksom på eventuelle nye behov indenfor misbrugsbehandlingsområdet.

19. Øvrige oplysninger

Misbrugsafsnittet

Ledelse, administration og alkoholbehandling

Badehusvej 1
9000 Aalborg
Tlf. 99 31 61 02

Visitationen og dagbehandling stofmisbrug (18-25 år)

Kastetvej 24
9000 Aalborg
Tlf. 98 10 33 67

Dagbehandling stofmisbrug (+25 år)

Sankt Hans Gade 2
9000 Aalborg
Tlf. 98 14 09 10

Efterbehandlingen

Nyhavnsgade 6
9000 Aalborg
Tlf. 99 31 52 78

”Baghuset”
Kastetvej 24
9000 Aalborg

Asylvej 2
9000 Aalborg

Substitutionsbehandlingen

Jyllandsgade 16
9000 Aalborg
Tlf. 99 31 61 16 – 61 19

Ungdomscentret

Jernbanegade 23
9000 Aalborg
Tlf. 98 13 61 44
e-mail: informationen.uc@aalborg.dk

Socialafdelingen, sekretariatet

Sønderbro 12
9000 Aalborg
Tlf. 99 31 28 49
e-mail: social.sekretariatet@aalborg.dk

Region Nordjylland

Foldbjergcentret
Baggrundsteam for gravide misbrugere
Lyngvej 1
9000 Aalborg
Tlf. 96 33 63 00

Det Sociale Nævn

Statsforvaltningen Nordjylland
Aalborghus Slot
Slotspladsen 1
9000 Aalborg
Tlf. 72 56 87 00
e-mail: nordjylland@statsforvaltning.dk